

Szerkesztői szállítás

Belső-farkasfőző 76. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények eszmények.

Az értékes cikkek díjaztatnak. Kéziratok nem adhatók vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hónapra	1 „

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések a hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak:

Négyezer hasáborított garmond sor ára 6 ar. Helyesül minden hirdetés után 20 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelk Alajonál (Wollzeile 33. Haasensteint és Voglerét (Neue Markt 11.)
Posten: Lang Leopoldnál (Krisztus-út 9. szám emelet.)

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

„KELET“

előfizetési feltételei:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt. Félévre 6 frt. Egy hónapra 1 frt.

Egyes szám ára 5 kr.

Az előfizetési pénz — legcélszerűbben postai útvánnyal — Kolozsvárra, Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

A „Kelet“ kiadóhivatala.

Kolozsvár, nov. 17. 1871.

(M.) A bibliai olajos korsó nem volt oly kifogyhatatlan s nem vétetett annyira igénybe soha, mint a magyar nemzet jó-tékonyasága. Horváth szükkölködők, aszályos, árvizes év, svájci vízkárosultak, francia sebesültek, chicagói égették; Vörösmarty árvák, Kazinczy alapítvány, akadémia palotája, Széchenyi, Batthyány-szobor stb. stb. — ki tudná hosszú sorát az adakozásoknak felsorolni, melyek egy rövid évtized folyamán igénybe vették a magyar áldozatkésztséget?

A hatvanas években ezekhez egy más cím is járult: a Moldovába kívándorló székelyek segélyezése s egy nemes hazafi alapítványt is tőn a nemzet elhullott tagjainak javára. Majd egyházi téren indult meg a buzgó munkálkodás s a moldovai csángók, a hazából elzúllott magyarok lőnek egy rövidke perezig a közszámlalom tárgyai.

A Szent László-társulat Veszely, Imecs és Kovács személyekben bizottságot is bocsátott ki, mely személyes tapasztalatokat szerezzen az ottani állapotokról s a bizottság egy vaskos kötetben szomorú képét is adá az anya emlíről leszakadt és elhagyatott árva állapotának.

A seb tehát föl van tárva a maga egész borzasztóságában, s midőn Széchenyi az apagyilkosnak is kegyelmet kért, ha magyar, hogy szaporodjunk: hideg közönyvel tudnók-e nézni a szegény, elszakadt állapotát, csak azért, mert — magyarok és azok is akarnak maradni?!

Veszelyék említett könyvéből s Koós Ferenc, Vincze stb. többszörös tudósításából arról is fájó tudomást szerezhetünk magunknak: mily sorsa van Moldovában a csángónak, ki nemzetiségéhez, tulajdonképi hazájához hiven ragaszkodik!

Községi iskoláik kizárólagos tanyelvé a román; isteni tiszteletük az olasz missio papjainak kezében, közigazgatásuk, törvénykezésük az állam nyelvén foly — szóval lsten csodája és a magyar nemzetiség szívóssága lehet csakis magyarázata annak, hogy e szegény, földhöz ragadt, kézi munkájából élő maroknyi nép még teljesen el nem veszíté, sőt el nem felejté nemzetiségét.

Ha valahol, itt csakis a nemzeti közsegély lehet az orvosság!

Ha valahol, itt ugyancsak a kifogyhatlan olajos korsónak kell segitenie!

S első sorban épen az összes nemzet vállvetett munkásságától kell a támogatást várnunk, remélünk!

A „P. N.“ hazafia, kinek kiáltó szövegét a „Kelet“ is bemutatá olvasóinak, nem a kormány, hanem a nemzet segélytől várja a megváltást, s kicsinyli a felekezeti működést, melylyel a Szent László társulat támogatni kívánja a csángó-magyarok egyházi életét s evel nemzetiségét.

Mi részünkről megfordítjuk, illetőleg összezzük a kérdést.

A kormány is tehet — a consulok kinevezése által s Andrassy jobbal nem feledtetheti a távozása által hagyott irt, mint ha e téren megteszi kötelességét, a nemzet régi óhaját betöltvén s oly diplomatiái ügynökkkel látván el a monarchiát Romániában, kik érteni tudják feladatukat, mely rájuk vár a birodalom keleti határain tul.

Az anyaszentegyház is tehet — a nemzeti egyház ápolása által s legkivált az iskolákat képzett egyénekké látván el, kiknek szívők, magyar szívők helyén van.

És végre a nemzet is tehet — ha az „egy hazafi“ indítványára sietve siet, perczet sem késve, megalapítani a „csángó társulatot.“

Im a vállvetett munka nemes küzdele! Talán nincs közéletünkben párja e szép alkalomnak, hol kormány, egyház és nemzet egy jó egyetértésben működhetnek, annyi reményével az eredménynek s oly áldásával a sikernek.

Bizony nem vagyunk oly sokan, hogy csak egy magyarnak megmentése is áldással ne fizetne, s mennyivel inkább akkor, midőn ezerek és ezerek tekintenek sovárogra a mentés felé, mely őket egyedül adhatja vissza a magyar nemzetnek s a nemzetet ő nekik.

A tér gazdagnak és szegénynek, hatalmasnak és gyöngének egyaránt nyitva áll, s a munka bizonyos, hogy áldásthöz leend!

Üdvözljük az „egy hazafi“ indítványát, s hisszük, hogy a kiáltó szó tette változván: egy igaz magyar sem marad hátra a tettleges részvételben!

Ugy legyen!

Lónyai beköszöntője

a Deák-körben.

Az új miniszterelnök, mint már említők, tegnapi este jelent meg először a Deák-körben, hol az elnök, Juszth József, üdvözlő szavaira így válaszolt:

Tisztelt barátim! Tizenhöz, hónap általában véve nem sok, de 18 hónapig nélkülözni azokat, kikkel egész életem folyán küzdöttem, igen hosszú, nagy idő. S körülbelül 18 hónapja annak, hogy megváltam kötötkekből.

Nem mondhatom, hogy e 18 hónapot sikertelenül töltöttem volna el, volt alkalom, egyes csekély alkalom, midőn soha sem feledve azt, hogy e hazának fia és ezen pártnak tagja vagyok, tehetségem szerint segédkezésre voltam egyben másban annak, ki hivatva volt hazánk ügyeit képviselni és vezetni. E 18 hónap multán — néhány nap mulva másfél éve lesz annak, hogy eltávoztam — ime, ismét megjelenek köztetek, mélyen érezve azon felelősség súlyát és tudva azon teendő hosszú sorát, melyek rám várnak.

Azt is érzem, hogy azon körülmények közepette, melyek közt rátok támaszkodva, szíves támogatástokban bizva, működésem továbbfolytatását hazánkban megkezdem, állásom nehé. Nehéz azért is, mert elődöm, az én tisztelt barátom és volt miniszterelnököm (Eljenzés) után veszem kezembe az ügyek vezetését, ki a hazánk történetében annyira nevezetes 5 év alatt a haza sorsát és kormányát oly sikeresen vezette. Érzem azt, hogy azon eredmények biztosítása, melyeket ő eszközölt, az ügyek szilárd és tudva azon teendő hosszú sorát, melyek rám várnak.

Ezelőtt 18 hóval, midőn a háztól bucsuztam, azt mondtam, hogy szerencsésnek érzem magamat azért, mert a háznak többsége, melynek tagja voltam, kegyes volt engemet támogatni. Azt is mélyen érzem, hogy a jelen nehé feladatnak csak úgy fogok megfelelni, ha ezen párt, melynek tagja és kormányának elnöke leszek, mint előbb, úgy továbbra is hathatós támogatásában részesítend. Sőt meg

vagyok győződve arról is, hogy hazánk jövője attól függ, ha ezen párt erejében nyervén s a küzdelmekben megedződén, szilárdul halad utján s bevégezdi ama nagy művet, melynek most csak kezdetén vagyunk. (Eljenzés.)

En kötelességemnek ismerend ezen párttal és annak tisztelt vezérével minden fontosabb kérdést közölni és megvitatni, s a teendők iránt egyetértve, bizom abban, hogy megfelelünk azon feladatnak, melyet hazafi-kötelességeink reánk ruháztak. (Eljenzés.)

Nagyon jól esik nekem ismét együtt látnom azokat, kiket elhagytam; lesznek tán néhányan, kik azóta léptek be e körbe, legyen szabad azonban remélnem, hogy azok sem tagadják meg tőlem barátságukat, és legyen szabad újra felkérnem a pártot szíves támogatásáért.

A Kolozsvár városi szervező bizottság 20-as albizottságának munkálata.

(Folytatás.)

99. §.

Az adóügyben előadó a polgármester által arra megbízott első adótsit.

100. §.

Az adóosztály áll: két adótsit, egy pénztárnok, egy ellenőr, s egy irnokból. Az adókirovás és felhajtás körüli teendőket a két adótsit az irnokkal végzi, nem levén felmentve a pénztárnok és ellenőr sem, menyiben egyébként nem lennének elfoglalva. — A befizetéseket elfogadni s nyugtázni azonban kizárólag csak a pénztárnok és ellenőr hivatvák, mint kik évi fizetések kétszeres értékeig készpénz, fekvőbirtok, vagy értékpapirokban biztosítékot kötelesek letenni.

101. §.

A két adótsitot, pénztárnokat és ellenőrt a bizottság választja a polgármester ajánlatára.

102. §.

Az 1870-ik évi LV. törv. cikk engedélye alapján a tanács a város területén az adókényszerű behajtását keblileg fogja kezelteni, s e célra egy tisztviselőt „végrehajtó biztos“ címmel, polgármester kinevezése mellett, az adóosztály rendelkezése alá bocsát, kinek főkötelessége, minden évnegyed lejártával az adó- és községi tartozásokról a hátrálék kimutatásokat e szabály rendelet 9. §-lye értelmében elkészíteni; azokat folytonosan nyilvántartani, a városról időközben elköltöztek hollétét kitudakolni, azokról tartozásaik kijelölése mellett külön kimutatást készíteni, a végrehajtás sikeres eszközölése végett a szükséghez mérten netalán ideiglenesen felvett egyéneket a végrehajtás körüli működésükben igazgatni és ellenőrizni.

IV. CZIM.

Rendőrség.

I. FEJEZET.

A főkapitány.

103. §.

A polgármestert, ennek akadályoztatása esetében, a főkapitány helyettesíti.

104. §.

A főkapitány vezeti és felügyeli a rendőri ügyet a város területén. Ő felelős intézője s rendezője a rendőrség körébe tartozó mindenemű ügynek.

105. §.

Köteles fontosb ügyekben a polgármesternek jelentést tenni és azon írásbeli utasításokat, melyeket tőle vesz, feltétlenül végrehajtani.

106. §.

Az egész város területén a polgármester után legelső öre az állambiztonság, közrend, köz- és vagyonbátorság, valamint a közérköleségnek, különösen feladata e tekintetben a rendőri igazgatás főközegül szolgálni.

107. §.

Ebből kifolyólag:

a) Felelős arról, hogy a rendőri hatalom szabály szerint és kellő hatálylyal gyakoroltassék;
b) sajtóügyekben és gyűlésezi esetekben a fennálló törvények és rendeletek értelmében jár el.

c) a közrendet veszélyeztető csődülés eseteiben megfelelő elő- és utóintézkedések által eszközli, hogy a rend meg ne zavartassék illetőleg helyreállíttassék;

d) tűzvész esetében addig is, míg az ala-

kitandó tűzoltó egyeslet más rendelkezést tesz szükségessé, intézkedik, hogy a fenyegetett városrész a tűzoltási eszközök és munkaerőknek gyors összpontosításával megóvassék s egyuttal vezeti a tűzoltás műveleteit;

e) árvíz esetében a fenyegetett városrészben mindenekelőtt az emberélet s vagyonmentés érdekében haladéktalanul intézkedik s a városi mérnökkel a hely színén szakértőleg megállapított terv szerint megkívántat munkáerők s eszközök alkalmazásáról gondoskodik;

f) járványos betegségek idején a városi főorvossal együtt, orvosrendőri szempontból ellenőrizi a szabályok megtartását;

g) felügyeli a városi főorvossal egyutttesen tartandó vizsgálat útján, hogy a gyógyszerárakban valódi szerek használtassanak s vegyes kereskedésekben semminemű romlott vagy méreggel készített szer ne árultassék;

h) felügyeli, hogy nyilvános árúhelyeken igazi mérték és súly használtassék, és hogy a piacra hozott gyümölcs és más élelmi szerek az egészség kívánalmainak megfelelően állapittassék meg s adassék el;

i) felügyel a vágóhidakra, hogy azok tiszták legyenek és csak egészséges marha vágassék s oda hát, hogy a húsár a mészárosok által a rendes marhaértéknek megfelelőleg állapittassék meg s adassék el;

k) felügyeli az utcái világítását s különös figyelmet fordít arra, hogy a légszuszvilágítás a szerződésben meghatározott fokmérték és minőség szerinti eszközöltessek s ha netán fogyasztásokat vagy visszaéléseket vesz észre, a polgármesternek haladéktalanul jelentést tesz, mely teendőiben a városi mérnök által fog gyámoltatni.

l) felügyel a város tisztaságára, a járda és kövezetre s észrevett hiányok megszüntetése céljából intézkedik;

m) felügyeli és intézi a koldus-, szegény- és cselédügyet;

n) köréhez tartozik a személyforgalom nyilvántartása, útlevél kiadás vagy az iránti ajánlattétel, a toloncozói ügy s a szabad-személyek fölötti felügyelet és ellenőrzés;

o) felügyel a városi börtön körüli szolgáltat-, élelmelés- és életrendre;

p) az éjjeli lovas és gyalogőrszolgálatok rendszeres változatossággal való berendezését intézi s gondoskodik, hogy a városi őrtanyán állandó szolgálat rendszeresítették és gyakoroltassék;

q) az országos színházon kívül, mindenemű nyilvános előadásokat és mutatványokat engedélyezi és ezeken, valamint a színházi előadásokon, a rend fentartását felügyeli;

r) az országos és heti vásárok feletti felügyeletet gyakorolja és a baromtűlevelek kiállítását eszközli;

s) a tartalékos katonaság és újonczok nyilvántartását, valamint a katonaság számára a heti piaci árjegyzék kiszolgáltatását, eszközli;

t) ügyel arra, hogy a negyedkapitányok a hatáskörükhöz tartozó teendőket pontosan és hiven teljesítsék; e végre időnként megjelenik a negyedekben s személyesen meggyőződik az ügyek állásáról; különben pedig a negyedkapitányok, illetőleg jegyzők jelentését beveszi s ezek folytán, a netán észrevett munkálatok és hiányok megszüntetése végett intézkedik; súlyosb testi vétségek esetében a polgármesternek megfelelő intézkedéstétel végett, jelentést tesz;

u) felügyeli, hogy a lakosságnak és haszonbérloknak a városi különböző vármok, pálinkakorsmárlási jog-, hús- és borjövédre vonatkozó jogai és kötelezettségeik teljesedésbe menjenek és megóvassanak, illetőleg, hogy egyik részről se történjék túllépés;

Az ezen ügyekre vonatkozó panaszos esetekben ezeken kívül első hatóságilag jár el és határoz;

v) az építkezésekből vagy szolgalmából felmerült ügyekben, a mennyiben nem foglalnak magukban oly jogi kérdést, mely felett határozni a kir. bíróságok hatásköréhez tartozik;

w) kézmű, gyáripari s kereskedési jog gyakorlásából keletkező visszaélések, sérelmek felett s minden oly ügyekben, melynél a tényleges birtoklás fentartását a jogi rend követeli;

y) végül, elintéz minden oly rendőri ügyet, mely mióltánál, a törvényről és törvényes rendeleteknél fogva illetőségéhez tartozik.

108. §.

A bűntényeket és vétségeket, a sértett fél panaszának bevétele nélkül, hivatalból feljelenti az illetékes vizsgálóbíróknak. A tetten kapott egyént letartóztatja és átadja ugyanazon bír-

ságnak. A gyanúval terheltet felügyelet alá helyezi.

(Folyt. követk.)

BELFÖLD.

Dobokamegye, 1871 november 13.

Dobokamegye n. saji választó kerületében a megyei bizottmány ujjalakitása végett szükséges 8 képviselőnek megválasztása folyó hó 13-án a legszebb rendben történt meg N. Saji községben. Mely alkalommal a mintegy 210 szavazó jogosult közül 175 használatán a törvény által adott polgári jogát, a megyei bizottmányba küldendő képviselőknek megválasztottak: Szász János n. saji ref. lelkész 175; Minier károly n. saji jegyző 175; Varró István sófalvi ref. lelkész 117; Hendel Georg várbeli kath. lelkész 117; Fogarasy Lajos, Madaras Domokos és Benkő Gergely k. budaki birtokosok 117 szavazattal.

A megválasztottakban kívül még Arteni Mihailási, Bakiu Joánu, Szilas Alesandru, Nemes Alesandru és Groze Joánu nyertek 58 szavazatot.

Ezek szerint tehát az előbb említett 8 egyén lett a n. saji választó kerület részéről képviselő a megyei bizottmányban.

Dobokai.

Tekevidéke nov. 12.

Maholnap megnyilván a vásárhelyi vasút egész vidékestől közelebb leszünk a civilizált világhoz. Hanem abbéli örömkünk se lehet zavartalan. Biztos forrásból úgy vagyunk értesülve, hogy a mint a vasut megindul M.-Vásárhely és Beszterce között a szekérposta megszűnik s a postai közlekedés csak talyigával lesz fentartva. Ugyan minő államgazdasági okok sugalmazták e rendelkezést? Mi nem képzelünk más, mint hogy valamelyik subalterhivatalnok, hogy magának érdemeket szerezzen, bejelentette, hogy a szekérposta e vonalon eddig nem fedezte magát, annyi, meg ennyi garast és krajczárt évenként reá kell fizetni. Ez az érdemes tisztviselő igen jól tudhatja az additív és subtractív de az államgazdaságból nagyon gyenge kalkulust kapna. Mert ha reá kellett eddigéle valamit a szekérpostára fizetni, vajjon ez iparos és kereskedő központokkal bíró vonalon az oriasilag megnövekedett forgalom nem fogná-e a deficitet fedezni s a hiányzó összeg a megszerzettconcurrentia által nem fogna-e a vasuti pénztárok-nál visszapótlótatni. Polgártársaink vidékünknek egy hátrátételét tekintik ezen rendelkezésben, s úgy okoskodnak, hogy ha már az igazságügyministerium s még a belügyi is kimutatta, mennyire mostoha gyermekeinek tekintik vidékünket: a közlekedési ministerium sem maradhatott el. Törvénykezési tekintetben M.-Vásárhelyre vagyunk utasítva. hiába kérelmeztünk, felfejtünk, hogy egy 200 ezer lelket meghaladó terület érdeke s e mellett az erdélyi egyetlen nagy mérvű kereskedés a

tutajászat Sz.-Régent jelelt ki a törvénykezés központján, nem nyertünk meghallgatást; a belügyministerium meg politikai igazgatás tekintetében a 26 mrtf. távolságu Tordához rendel bennünket. Ezek után ime a közlekedési mi-nisterium nagy forgalmu vidékünkön a postai közlekedést taligára devalválja. Tisztelettel figyelmeztetjük a közlekedési minister urat, méltóztassék ez ügyet meggondolás végett újra felvenni s a főlebbi rendelkezést visszavenni, mielőtt e vonalról petitiókkal meghozhatnák.

Torda, 1871 november 13.

Megyénk bizottmányi közgyűlése ma tárgyalta a szervezkedési előmunkálatokra leérkezett belügyministeri válaszeiratokat, s az ezek szerint kívánt változtatásokat nagyobb részben minden hosszabb vita nélkül magáévá tévén, az illető munkálatokat azokhoz képest kijavította.

Hogy a válaszeiratokban foglalt változtatások a kívánalmaknak teljesen megfelelnek nem mondhatjuk sőt azok talán különösen a felső kerületre nézve, némi elégedetlenségre is nyújthatnak okot, mert sem a felső kerületben Szász-Régben felállítani óhajtott II alispánság, sem pedig az ugyanott felállítani óhajtott árvaszék nem nyerte meg a magas belügyministerium jóváhagyását, ezek felállítása érdekében hiába hivatkoztunk a megye két kerületére, a felső kerületnek a megye székhelyétől nagy távolságára, mindkét kerület nagy mértékbeni kiterjedésére és népes lakosságára stb. mindezen érvek megtörték a törvény erős szikláján, s mint a melyek a törvény szorosabban vett követelményeinek meg nem felelnek, elvetettek. E két ügyben újabb indokolt felterjesztések tételnek, melyek reményt nyújtanak hogy méltányos kiválmunknak, törvényhozá-sunk utján elég fog tételni.

Reméljük, hogy rövid időn hozzáfoghatunk a nagy munkához melytől közigazgatásunk jobb jövőjét várjuk.

Holnap hirdettetnek ki a szentesített törvények, olvastatnak fel a leiratok és a hatóságok különféle átiratai. O....

KÜLFÖLD

Kolozsvárt, nov. 17.

(s.) Szerbia és Oroszország között a barátság úgy látszik nagyon bensősé fog válni. Az ifju szerb fejedelem, Milán utazása a Krimbe az orosz czár meglátogatására, vetette meg a barátságos viszony alapját, melyet most az ifju fejedelemnek egy orosz hercegnővel szöba hozott házassága is meg fog erősíteni. Milán fejedelem házassági terveit krimiai látogatása előmozdította s e tervek képezték némelyek szerint a látogatás egyedüli czélját. Hir szerint a görög királynő nővére, Wera Konstantinowna nagyherceg asszony lenne hivatalva Milán fejdelmet kezével boldogítani. Igy

az orosz-szerb barátság természetes alapot fog nyerni, noha nehezen lehet belátni, mit akarnak a szabadelvű szerbek az ázsiai barbárság sulya alatt nyugó oroszokkal.

A z o r o s z birodalom nagyszerű hadikészülődéseiről ma újabb híreket veszünk. A tengerpartokat óriási mérvben erősítik, s Lengyelországban nagy táborokat állítanak föl. De az éremnek két oldala van.

Az orvosi bizottság jelentése szerint a déli tartományok férőfalkosságának fele, 50%, a hadi szolgálatra egészen alkalmatlan s statisztikai kimutatások szerint az 1868-ki 84,000 újonczot tevő hadjuttaléknak csak fele használható.

Egy orosz statisticus ki is számította, hogy Oroszország daczára kétaunyi lakosságának nem képes évenként több újonczot kiállítani, mint Franciaország. Astrachan kormány-ság kalmukjai közt lázadás tört ki s az ott állomásozó kozákhadosztály megtámadtatott. Segélyére több üteg ágyu s katonaság küldetett Astrachánba.

Az osztrák-cseh kérdés és monarchiánk külügyi válsága feletti külföldi hangok között furcsaságánál s okoskodásának eredetiségénél fogva figyelmet érdemel a francia „Liberté” következő okoskodása:

„A csehek ügyüket megnyerték. Mielőtt egy év mult volna el, az osztrák császár Prágában meg fogja magát koronáztatni, a mint azt Pesten tévé; fején Venczel s szt. István koronáját egyesíteni fogja; Galiczia alkotmányt nyerd s az új lengyel királyság csiráját képezendi. A horvátok, erdélyiek s magyarok egyesítve maradnak s Ausztria nagy s erős leend. Az elszigetelt, legyőzött s szétdarabolt Franciaország végre Ausztriában szövetségest nyerd, mely a jog s igazság által lehetővé teendi, a gyalázatos diadalszekernek, melyre Poroszország ült s a tőlünk elrabolt zsákmánnyal büszkélkedik, utjába állni. De, azt fogják kérdezni, mi lesz sorsa a 7 millió németnek, kik még az alkotmányos Ausztria jogára alatt maradnak? Ferencz József császár tovább is fog fölöttük uralkodni, mint János király a szászok fölött uralkodik. . . azon napig, midőn Ausztria németjei Bajorország s Württemberg németjeivel egyesülnek. Mert Poroszország ne feledje el: két Németország van, a déli s északi. Dél-Németország előbb utóbb boszut fog értünk állni.”

A francia politikai élet a mindennapias rendes medrébe vonult vissza. Legfigyelemreméltóbb eseményt azon változások képezik, melyek Franciaország diplomatiájában állottak be s részben be fognak állni, Thiers meg akarja tisztítani a diplomatiai testületet minden bonapartista elemről. Goulard báró, ki a frankfurti béketárgyalásokban hazájának egyik meghatalmazottja volt, olasz, Picard Ernő a szept. 4-ki kormány pénzügyministere belga követé neveztettek ki. Most Thiers oly egyéniséget keres, kit Berlinbe küldhetne követül. Még eddig nem talált alkalmas jelöltet. Ezen eseményen kívül a francia közéletet csupa de-

mentik foglalkoztatják. A bonapartista és radicalis lapok naponta új vádakkal, új insinuatciókkal terbelik a Thiers-cabinetet, mely siet azokat hivatalos communiquek utján elhárítani —

Majd azt beszélik róla, hogy plebiscitumot tervez, majd ismét azt, hogy censust akar behozni. Mindezen hir egyszerűen azon czélból van kövécsolva, hogy a kormány tekintélyét csökkentse és aláássa.

A z a n g o l közvéleményt rendkívüli izgatottságba hozta azon közlemény, hogy az irlandi esküdtszék egy — gyilkossággal vádolt fénit fölmentett. Az eset következő: Julius havában egy Kelly nevű fénit éjjélkor megtámadta Talbot rendőrbizost s halálosan megsebesíté őt. A rendőrök azonnal a tett helyéről üldözni kezdék Kellyt s noha az reájok is lőtt, futásközben elfogták, s a haldokló Talbot-tal szembesíték őt, ki Kellyben azonnal fölismerete gyilkosát. Kelly perbe fogatott s most az esküdtszék által egyhangulag fölmentetett. Ez eredmény Irland ismert hangulata daczára bámulatot kelthet. Kelly egyelőre nem fog szabadon bocsáttatni, mert két más orgyilkossági eset is terheli őt.

A KELET magán-távirata.

Feladatot Pesten, novemb. 17. 10 ó. 40 p. d. e. Érközött: nov. 17. 11 ó. — p. d. u

A képviselőházban tegnap a miniszterváltozásokra vonatkozó királyi kéziratokat felolvasták, mire Lónyai a ministeriummal a terembe jött. Lónyay rövid program beszédet tartott; kijelenté, hogy mindenkiben követendi elődének öt évi politikáját. A ház helyesléssel fogadta beszédét.

Andrássy tegnap átvette a külügyek vezetését; miniszteriuma hivatalnokai holnap tistelegnek nála.

Lónyai elbocsátását a közös pénzügyministeriumból a bécsi hivatalos lap ma hozza.

Bécsi hírek szerint Kellersperg programját a császár, Andrássy tanácsára, visszautasítá, mivel Galiczia teljes kielégítését nem akarta. Goluchowszky ministeriumat várnak. Kellersperg elhagyta Bécsét.

Kijavítás és kérelem.

(A maros-vásárhelyi iskolaszék egyik fogadatlán prókátóranak.)

A maros-vásárhelyi iskolaszék által ejtett tanárválasztás következtében a „Kelet” és „Székely Hírlap” hasábjain bizonyos közlemények jelentek meg; azon közlemények e helyreigazítás és kérelem közzétételére kényszerítnek engemet. Tudva van az, hogy a tanárva-

100 év mulva is, mit a nagy költő és bölcsész a német nyelv, német művészet és német tudományosság érdekében művei által nemzedékről nemzedékre folyvást hatva tett.

„Ennek halás és maradandó emlékére — így szól amaz okirat — elhatároztuk Schiller Frigyes állószobrának városunkban felállítását és a közös tisztelet kifejezésében az állam, város és lakosság ténylegesen részt fognak venni.”

S úgy is történt.

Tíz ezer tallér, melyet a városi képviselők a tanácselőterjesztése folytán 1859 nov. 1-én megszavaztak; tíz ezer tallér, melyet Poroszország akkori kormányzóhercege, a mostani német császár ő felsége legmagasabb udvari rendelet által 1859 nov. 2-kán adott; és kerek 12 ezer 680 tallér, melyet Schiller születésnapja százados ünnepének központi bizottmánya saját gyűjtéseiből 1863 dec. 28-kán a tanácsnak átküldött, képezték az alapot, melynek segélyével az emlék elkészítettett, itt felállítottatott és méltó kerítéssel ellátatott.

A márvány szobor művészi kivitele, miután minden német művész pályázásra fel lett szólítva és a benyújtott tervek nyilvánosan kiállítottak, szobrász tanár Begas Rajnoldra biztatott. Ő az 1864 jan. 19 kén kötött szerződésben megállított határidőnél korábban elkészült művével, úgy, hogy az emlék leleplezése már 1869 nov. 10-kén kilátásba vétethetett. E közben a tanácskozáskor, a harci zaj mely a mult évben uralkodott és népet a béke és kultura munkáitól elszólitott, az elkészített emlék leleplezését ezen évre halasztatták. De már ma a költő születése napján a lepel lehullhat. Az alapköbe amaz okirattal e kívánságot is zártuk volt:

„KELET” TÁRCZÁJA.

A Schiller-emlék leleplezése Berlinben.

Egy nyájas őszi nap fénylő sugárai ragyogtak alá folyó évi nov. 10-kén a berlini udvari színház előtti térre, melyet a műsák temploma s a szép francia és német székes-egyházak körítenek és a „császár város” legszebb téreinek egyikévé alkotnak. Az azur kék ég felhőtlen boltján méltóbb ünnep látszott lenni, mint alant, midőn a lepel aláesett és a fehér márvány emlék a napfényben ragyogva tünt elő, mintha azon férfiú körülöngő szelleme, kinek vonásait az hiven visszatükrözi, felszállni akarna a tiszta aetheri mindenségbe. Igen! az ég magasztos ünnepet ült a nagy költőért, az ideális világ dicső felkentjéért, míg a föld azon része, mely neki annyi jót és szépet, nagyot és fenségest köszönhet, s mely őt fiának büszkén vallhatja, egyszerűen — mondhatnám — hidegen eleveníté föl a halhatatlan dalmok emlékét. Csodálatos, szintén hihetetlen, hogy habár Berlin majdnem utóljára emelt Schillernek emlékoszlopot, midőn annak érczét más jelentéktlenebb városokban már zöld rozsdával vonta be az idő, még sem igyekvők bizonyítani méltó ünnepélylyel, hogy a népet költőjéhez szellemi szövetség csatolja s hogy az utókor a nagy és dicső előd szívével érez, lelkével gondol és szavával beszél.

Előre kijelentem, hogy nem a műbeccsel bíró emlékről szölok, hanem magáról az ün-

nepélyről; mert azt, a mi egyvalódi ünnepély, az említett helyen és napon hiába keresem, habár az 1859 nov. 10-kén történt alapkölététel és az emlék leleplezése között 12 hosszú év telt is el. Magok a helybeli lapok nagyobb része „oly kisszerűnek” nevezik az ünnepélyt, hogy „szinte szégyellik hosszasan foglalkozni azzal. Szegény Schiller! Élte napjait az éhség emészto kínjai keseríték meg és most sirjában is meg kell fordulnia a fukar szűkölködés miatt, melylyel emlékének leleplezése történt.” Hogy ez mennyiben igaz: itéljék meg e sorok t. olvasói.

Az említett téren, melynek a lapok Schiller-tér nevet óhajtanak adatni, a magas vászonfalakkal elfödött emlék mindkét oldalán podiumok és tribünök voltak a meghívott közönség számára készítve. A pirosan és fehéren bevont emelvényeket körös-körül magas, nemzeti színre festett póznák öveztek, melyeken az egyes szövetséges német államok lobogói, czimerei és az ünnepelt költő műveiből vett s zöld fenyőgalyakkal körített idézetek voltak láthatók és olvashatók. Az ünnepély színtere már 10 óra előtt egész a zsúfolásig megtelt s a szomszéd utcákon sűrű néptömeg hullámozott; sőt a francia és a német egyházak ajtót, valamint az itt fekvő házak ablakait, sőt fedeleit is sóvártékintetű — nagybárra nő — közönség foglalta el. E közben a csak állóhelyeknek bérrendezett podiumok és tribünökre is gyülekezett a hívott vendégek nagy sokasága. Az emelvényeket mindkét felől városi hivatalnokok, kerületi elnökök stb. foglalták el, míg a jobb oldali podiumokon a tanács és városi képviselők tagjai, a baloldaliakon pedig a szövetségi és birodalmi tanács, a porosz ministerium tagjai, az egyetem, akadémiák stb. stb.

képviselői foglaltak állást. A miniszterek közül Itzenplitz gr., Müller és dr. Leonhard voltak jelen; Bismark gyöngékedésével igazolta kimaradását. A színház nyílt lépcsőzetén 13 daltársulat több százra menő tagjai, a lépcsőzetelőtti csinos emelvényen pedig egy hatalmas zenekar és Taubert főkarnagy voltak elhelyezve. Közvetlenül az emlék oszlop megett az egyetem dal- és torna-egylet szalagos képviselői állottak fel hosszú sorban, zászlókkal és kardosan. De különös! daczára annak, hogy Schiller a hölgyeknek is kedves költője volt: a nagy embertömegben egyetlen nő sem lehetett látni!

Mihelyt a császár, a koronaherceg és a nagyszámu udvari személyzet pontban 11 órakor a tengeri kereskedelmi épület átellenében levő első emeleti ablakaiban megjelent, az ünnepély „Erős várunk nekünk az Isten!” gyönyörű chorál correct előadásával legott kezdett vette. (E választásnak igazolását Schiller életében és tetteiben hasztalan keresnők!) Minután a megható ének végső hangjai is elhangzottak, az emlék előtti állványon Seydel főpolgármester és Dunker városi syndikus jelent meg, több választmányi tag, az emlék készítője Begas Rajnold tanár, két segéde, valamint az oszlop faragói kíséretében. Begas tanár, néhány szóval átadja művét, a főpolgármesternek, mire Dunker a következő emlékiratot olvassa föl:

„Azon emlék alapkővébe, mely előtt azért állottunk meg, hogy leleplezésének tanui legyünk, 1859 nov. 10-kén Schiller százados ünnepének napján oly okmányt tettünk volt le, melyben Berlin fő- és székvárosnak tanácsa s városi küldöttei kinyilváníták:

Mennyire feledhetlen az élőnemzedék előtt

lasztás alkalmával: mi heten dicsőítősen meg-buktunk. Ez még sem nagy baj; de baj az, hogy minket, mint szerencsétlen gyászvitézket rendre, névszerint mutogatnak be az em-lített lapokban. Sőt a „Kelet” egy vásárhelyi tudósítója, „s” ur, e becses lap 259-ik számá-ban oly fitymálón méltóztatik szólni rólunk mintha holmi utféli porontyokról beszélne. A „Székely Hírlap” állításait „s” ur megzafolná akarván: sok mindent tagadni akar; többek közt határozottan tagadja azt is, mintha én valaha és valahol a tanító-képezde falait su-roltam volna. . . . Még ha egyszer „s” ur írni talál rólam: egészen O ig szállit le bizo-nyosan! Csúpan „s” urat tekintve, még azt is hallgatással mellőzném, de, minthogy még élni akarok, s esetleg talán pályázhatok is vala-hol: kötelességemnek tartom e rövid kimuta-tással helyreigazítani „s” ur tévedéseit.

Az elemi, al- és felsőtanulmányi osztályo-kat megfuttattam — 1845—1855 évek alatt a maros-vásárhelyi főtanodában. A paedagog-és didaktikai tanfolyamokat végeztem 1856—58 években az erdélyi reformátusoknak akkor Ko-lozsvárt létező tanító-képezdjében, akkor neveléstanár most tanfelügyelő m. Gáspár János ur igazgatása alatt. A deézsi pártikulában tan-ítóskodtam 1859—60. két évig. A szász-ré-geni ref. elemi tanodában működtem csaku-gyan két évig. Az 1863—64. évek alatt vé-geztem Enyeden a theologiai tanfolyamokat; kapcsolatban, megszűnés nélkül ott is tovább folytatván tanítói tiszteimet. 1865—68. évek-ben, négy évig, tanítottam a maros-vásárhelyi főtanoda negyedik pro-gymnasiumi osztályában minden tantárgyat; ugyanezen idő alatt, s ugyan-ott, tanítottam mint magántanító az I. és II. középosztály minden tantárgyát. . . . Össze-sen hat ennyit, 10 egész évet munkáltam az oktatás terén.

Az irodalmi térre léptem 1866-ban, az-óta több, a hazai lapok hasábjain szétszort paed. és didaktikai cikkeken és értekezéseken kívül, következő önálló munkákat írtam:

1866-ban írtam s jelent meg tőlem ilyen című munka: „A magyar nyelvten elemei; el-ső rész: Szótan.”

1867-ben jelent meg e művem: „A nép-iskolák magyar nyelvtena.” Kritikai mű, egy németből fordított magyar nyelvten ellen.

1868-ban jelent meg e munkám: „A magyar nyelvten kézikönyve.” Mely könyvet a néhai nm. kultuszminiszter ur is a tanodáknak használat végett ajánlani kegyeskedett volt.

1870-ben jelent meg az 1866-ban és 68-ban írott nyelvtenom harmadik, egyesített kiadá-sa, bővített tartalommal.

1871-ben jelent meg tőlem e mű: „Ma-gyar Helyesírás”, gymnasiumok és polgári iskolák számára.

Ennyiből áll, dióhéjba szorítva, igénytelen biográfiám. S hogy mennyiben írtam igazat: bizonyítják az illető hatóságok; bizonyítják azon derék tanfőriak, kiknek vezetését meg-hálálni nem tudom; bizonyítják (mikké leg-könnyebben meggyőződhetik „s” ur) még most is a vásárhelyi iskolaszéknél levő okmányaim, tankönyveim, melyeket mind mellékelni sze-rencsés valék.

Vajha a porosz és német nép minden tagja, ki a jövőben e kész szoborra tekint, megemlé-keznék a nagy igazságról, hogy csak a német szellem-élet mélyeiből épülhet fel német létel és német hatalom.

Azon reményben, hogy e kívánság telje-sülni fog, tetszésére bízom önnek, főpolgármes-tor ur! a leplezést megrendelni.

Közvetlenül erre Seydel főpolgármester a következő fölavató szavakat mondá:

„A művet, melyet a művész szeretettel elmével, ihlettel lélekkel és szabad emelkedett-séggel az eszményi alakok szép világába elő-állított, ezennel átvesszük a város nevében és ezen a művészet szellemétől megszentelt hely-re — a város közepén — most már biztosan állítjuk fel, hogy az ezután e város életének egyik osztályrészese legyen, folyvást megújító viszonylatban még a késő unokáktól is, kik azt körülállják, mindig új életet nyerjen és be-lőle élet ömöljék a fogékony keblekre, hogy bennünket intsen mindenben, ne hogy hatal-munk és nagyságunk mély forrását bedugolni hagyjuk; hogy az eszményhez hűn ragaszkod-junk, a szellemet súlyedni, a tetterőt elgyen-gülölni ne engedjük; hogy a legmagasabb és leg-nemesebb célok utáni törekvés és küzdelem-ben s a szellemi jónak hű ápolásában — me-lyek népünk közös vagyonát képezik — ne lankadjunk, a nemtelen és mindennapi ellen va-ló örökös harcban ne féljünk és ne csüg-gedjünk! (Vége kövt.)

Én „s” urnak nem tilthatom meg, hogy a „Sz. Hírlappal” többé polemizáljon, de sza-bad legyen kérnem: további nagyrabecsüendő „érveléseiből” sziveskedjék már egészen kihagy-ni az én csekély személynemet!

Remélem, nem veendi senki e soraimat szerénytelenségnek. E felszólalásommal egy ma-gam iránti kötelességet vélek teljesíteni.

Gergely Lajos.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, november 17.

— A miniszterek esküféléte f. hó 14-én d. e. 11 órakor történt meg ő felsége ke-zébe. Andrassy gróf esküjénél hivatalosan asz-szisztáltak: b. Kuhn közös hadügyminiszter, gr. Bellegarde s b. Hammer; Lonyai esküjénél asszisztáltak: b. Wenckheim, gr. Bellegarde és Bartos ndr. tanácsos. Gr. Andrassy az eskü-fételre magyar honvédeztési egyenruhában jelent meg, gr. Lónyay diszmagyar öltözetben.

— A pénzügyi bizottság utolsó ülésé-ben Széll K. jegyző előterjesztette a budget fölötti átalános jelentést, mely alkalommal Ghyecz Kálmán a maga és Szontagh nevében egy terjedelmes exposé-t olvasott fel, mely kü-lönvélemény alakjában a pénzügyi helyzetet élesen bírálja, számos tételt megtagad, a de-ficitet kárhoztatja. A különvélemény egy fon-tos baloldali enunuciációt tesz.

— A „M. Polgár” által a nemzeti szin-házról terjesztett ama bir, mintha a választ-mány azt a jövő évtől kezdve saját kezelése és igazgatása alá venné, mint hiteles helyről ér-tésülünk, merőben alaptalan, miután a színházi választmány közlelbről még gyűlést sem tar-tott s így ez ügyben nem is határozhatott.

— K.-Fehérvárról Langer miniszteri osztálytanácsos elnöklete alatt indult első viz-gáló vonatot, a m.-vásárhelyi indóházán eze-rekre menő közönség várta. — Az első vona-tot vezető kormányi bizottságot a város részé-ről Szarvadi tanácsos üdvözölte mozsár durro-gások közt. A közönség lelkes éljenzés után fáklyafény mellett vonult vissza a városba.

— A nagy-szebeni Terézvárházi, és bel-városi róm. cath. főelemi tanítók „önkép-ző” kört alakítottak, s a megállított alapsza-bályokat jóváhagyás végett fel is terjesztették.

— Az orsz. erdőségi egyesület idei évi közgyűlést, mely tavaly Kolozsvárra volt kitűzve, de elmaradt, Pesten fogja megtartani.

— A kolozsvári M. Terézia finővelde (Convictus) ifjusága Várad Mór ur igazgató-sa alatt nov. 5-én Szt. Imre napján, szavalás és énekkel egybekötött ünnepélyt rendezett. — Így olvassuk ezt a k.-fehérvári lapból, miután az igazgató ur úgy látszik az ily dolgokat vé-ka alá rejti.

— Angyal József városunkban nevel-kedett fiatal s jelenleg segédtanár a selmezi bányászati és erdészeti akadémián, a m. kir. pénzügyminiszter által egy évre Bécsbe kül-detett, mineralogiai és geológiai előadások hall-gatása végett.

— A m.-vásárhelyi róm. cath. gymna-sium ifjusága nagyban készül, hogy Toldy Fe-rencznek 50 éves írói jubileumát megünne-pelje.

— A közös hadügyminiszterium je-lentése szerint a katonai kontingens 1872-re az egész államban 95,474 ujoncz és 9547 tartalékosból fog állni. Ebből Magyarországra s a társországokra 39,209 ujoncz és 3929 tar-talékos, az osztrák tartományokra 56183 ujoncz és 5018 tartalékos esik.

— B. Bánffy Kálmánnak „Európa” című vendéglőjéről D. F. tollából az „Erdély”-ben következőket olvassuk: Tisztaság, rend, pontosság és szoliditás mindenben; — ez ed-dig szokatlan dolgok az erdélyi vendéglőkben, a legkellemesebb hatást gyakorolják az ide-genre úgy, mint a benszülöttre. Az ételek jók, a bor kitűnő, az ágynemű, asztalnemű elegáns; a szolgálat figyelmes, pontos; az udvar, a fo-lyosók, tornácok, a szobák és éjtermek tisz-ták s mégis minden egyszerű; az egész be-rendezés jó izlésre mutat s mindenek mellett mindenben olcsónak mondható. Ugy látszik, hogy b. Bánffy Kálmán a szalonok izlését, a gentleman jellemét s az iparos ügyességét tel-jes sikerrel tudta egyesíteni; mindehhez csak egyet kívánunk: hogy t. i. a szerencse véd-szárnnyai alatt haladjon!

— Fernandé tegnapi előadása majdnem egészen megtölté színházunkat. E jellemzetes érdeklődés fel is tüzelte színészeinket s az öt főszereplő K. Jászai Mari, Mátrai, Kovács, Aichner Anna és Boór Emma valódi bravour-ral játszott. Vajha az értékebb darabok elő-adása is ily jól sikerülne színpadunkon.

— A kolozsvári nénikében B. Á. ja-gyú cikkeket jelennek meg „Magyar Athéne” fölirat alatt. Eza Magyar Athéne t. i. Kolozs-vár, melynek a cikkíró szerint még csak egye-teme hiányzik, hogy nevét teljesen megérde-

melje. Kellene bizony ide még sok minden, de hogy az egyetem is kellene: abban egyetértünk B. Á.-val. Csak arra figyelmeztetjük, hogy a miket cikkében indítványoz, jórészt már mind megtörténtek. Kolozsvár közönsége nem csak föliratot intézett a képviselőházhoz, hanem leg-ujabban Mátrai Ernő röpiratát is megküldé a képviselők közti kiosztás végett. A város kép-viselői s legkivált az egyik formalis ostrom alatt tartotta az oktatásügyiséget — s a lapok, köztük jó magunk, sőt a Közlöny is, többszö-rösen sürgeték ez ügyet — s így B. Á. kissé elkészt indítványával. Egyéb baj nincs.

— Excommunicatio A Székely Hírlap szerkesztője adja a mimosát s egészen elvan ér-zékenyde, hogy lapját egyik közleményünk kis-sé keményen támadta meg, s egyik munkatár-sát valószínűleg ebből az alkalomból, ki is akolbolítja, nekünk pedig siránkozva veti sze-münkre, hogy miért bántjuk őt, mikor ő olyan ártatlan! Ártatlanságát nem vonjuk kétségbe, csak arra figyelmeztetjük, hogy, ha ama be-küldött közleményt a maga eredeti formájában adtuk volna ki: bizonyosan sokkal inkább el-érzékenyedt volna a t. collega. Így hát csak legyen megnyugodva a felől, hogy kisebb gon-dunk is nagyobb annál, hogy sem ellenségei legyünk?

— Homokay László szinigazgató társu-lata f. hó 18-án M.-Vásárhelyre érkezik, s ot-tan több előadást szándékozik rendezni.

— Egy folyfalvi embert, ki Maros-Vásárhelyre két mázsa dohányt vitt, a flnán-czok elcsíptek. Lovai és szekere elárvereztettek. Szerencse, hogy 40 firttal beírte.

— A bécsi világkiállítás 1873-ik év-ben levén megtartandó, a földmívelési minis-terium felszólítja az erd. gazd. egyetlet: jelöl-jön ki alkalmas egyéneket, kik az általa szer-vezendő s Pesten székelő országos kiállítási bizottságban részt vehessenek. A választmány Erdély gazdasági érdekeinek képviseletére báró Huszár Sándor és Tisza László egyleti alelnö-köket, b. Bánffy Albert, Zeyk József és Paget János urakat kérte föl. A vidéki biztosok meg-választása s felkérése a deczemberi választmá-nyi ülésben fog megtörténni. (E. G.)

— A bécsi es. kir. kertészeti társaság által Bécsben, válogatott gazdasági és erdésze-ti magvaknak, folyó évi deczember hó 15-én tartandó kiállításra a m. nyugoti vasut által az árúk mint teher, az oda és visszaszállítás-nál vámmáza és mértföldenként a kezelési dí-ját is beleértve, 0. 01 oszt. ért. firt bankje-gyekben számítandó mérsékelt szállítási díjban részesíttetnek. A kiállítandó árukról szóló száll-ító-levélhez a kiállítási választmány igazolvá-nyai mellékelendők, melyekben a tárgy névsze-rint megjelölendő; — visszaszállításoknál az eredeti szállító levelekhez a választmány bizo-nyítványa csatolandó, hogy a tárgyak ki vol-tak ugyan állítva, és mint el nem adottak a kiállítónak visszaküldetnek. A kedvezmény ér-vényét az említett vasuti igazgatóság folyó évi november hó 20-tól folyó évi deczember 31-ik határozta meg, — megjegyeztetvén, hogy kiállítók, vagy — a kiállítandó tárgyak kísérői viteldij kedvezményben nem részesítet-nek. Kelt Pesten, 1871-ik évi november hó 6-án. A földmiv. ipar-és keresk. m. k. mi-niszteriumtól. (E. G.)

— Az egyszeri tanár, ki minden har-madik szavára szippantott egyet, így kezdé egyik felévi előadásait: „Eddig tanítottam a marháknak (szippantás) — most tanítok a lo-vaknak és szamaraknak (szippantás) — beteg-ségeiről.” A M. P. elnöksége is tegnap hegyen álló ökrökhöz hasonlított minisztereinket, most pedig a „Kelet” egyik szerény íróját tiszteli meg avval, hogy oroszlanbörbe bujt számár-nak czimezi. S még csak nem is szippant közben.

— Egy örült öngyilkossága. Egy bé-csi takarékpénztári hivatalnok, Kern Ágost, az öngyilkosság egy új nemével ajándékozta meg a világot. A Graben 12. számú házában egy negyedemeleti lakásban ma reggel egy czédu-lát láttak: „Lakásomat csak hatóságilag ké-rem kinyitgatni, remélem hogy halva fognak találni. Kern.” Nemsokára megjelent egy rend-őrbiztos a járársorvos kíséretében és felnyi-totta az ajtót. Itt meglepő látvány tárult elé-jök. Kern oly halálánemet választott, mely egyet-len a maga nemében. A szerencsétlen egy nagy szekrényvel agyonvágta magát. Mint a látleletből kitűnt, Kern következőleg járt el: a szekrényt teli tömte kövekkel, azután kötelek segítségével rézsut irányba hozta, a szekrény elé oly távolban, hogy sulypontjával rá kellett esnie, egy három élű fahasábot tett, azután rá feküdt fejével a hasáb élére és a szekrényt magára döntötte. A hatás iszonyu volt. Agy-velejét egészen kinyomva találták, ugyszintén szeméit is. Feje, mint képzelhető, iszonyu mó-don el volt torzítva. Mielőtt tettét végrehaj-totta, több levelet írt rokonainak, melyekben öngyilkossága ezen módját azzal indokolta, hogy ennél célravezetőbbet nem talált. Tettének okát régóta észlelhető volt elmezavarában keresik.

KÖZGAZDASÁG.

Az új földhitel-intézet alkalmából.

IV.

(K. L.) Második cikkünk elején részle-tesen ki akartuk mutatni, hogy a belga, bécsi és pesti földhitelintézetek összesen mintegy 120 milliót fektettek a magyar birtokra, — s hogy évenkénti befektetésüket 10 milliónál többre számítani nem lehet, — s ki akartuk mondani, hogy ez összeg nem elég, s az évenkénti be-fektetés alig fedez többet, mint a mennyit a ré-gi hitelezők a földről évenként levelesnek, — s hogy mindeddig Erdélyre ebből épen semmi sem jutott.

Szaporíthatjuk tehát földhitelintézeteink számát, s hogy nem csak a nagyszabású inté-zetek hatnak jótékonyan, hogy másutt is ál-lítanak kis földhitelintézeteiket is, arra nézt az 1869-ben alapított gallicziai rustikal-hitel-intézet szervezetét be kívánjuk mutatni.

Ez intézet a kis birtokosok szabadság-szerű hozzájárulásával alakult, czélja kölcsö-nös jótállás mellett a kis birtokosok befektetése szükségletét fedezni.

Szerkezete következő: Minden belépő tag legalább 10 firtot fizet be, ebből képezetik a törzs vagyont.

Az intézet tagjainak, valamint községek-nek, előlegeket és kölcsönöket ad, melyek rö-vid vagy hosszú lejáratuak lehetnek, egyszerre, részletenként vagy évi törlesztés mellett visz-szafeizethetők, egyelőre 12% kamattal szá-mítva. —

Az egyes tag nem vehet nagyobb köl-csönt, mint betételének tizszeresét, valamint egy község se többet, mint tizszeresét azon összegnek, melyet a község polgárai mint törzs betétet beadtak.

A tagok jótállása kölcsönös és solidaris, azonban azon határok közt, hogy törzs betéte-lével jótáll az összes kölcsönért, saját kerülete illetleg megyéje tagjai kölcsönéért, e mellett törzs betéte ötszörös.

A kölcsönök felvételéről és visszafizette-téséről az intézet gondoskodik, ő eszközli a biztosítékot, s adja ki az adóssági vagy zálog-leveleket. Az intézet zálogleveleit 6%-kal ka-matozza, e mellett részesülnek az évi tiszta nyereseményben, s sorsolás útján 15 év alatt visszaváltatnak. Azok, kik 10,000 firtól szőlő ily papir birtokában vannak, a közgyűlésen szavazattal bírnak.

Kik tőkájukat hosszabb időre, de nem záloglevelekre, hanem csak betéti jegyekre ki-vánják betenni, szintén 6%-ot kapnak, a nye-remény egy részében s a szavazatjogban ezek is részesülnek.

Az intézet pénztárjegyeket is ad ki, me-lyek legalább is 50 firtosok, s akár a fő akár a vidéki pénztárakra állítatnak ki, — melyek kezdetben 10 napi felmondással 5%, 30 napi felmondással 6%-kal kamatoztatnak.

Végül takarékpénztári betéteket is fogad el, 1 firtig.

A pénztárjegyek kibocsátási maximumát azon összeg háromszorosa képezi, miltörzs és ideig-lenes és takarékpénztári betét után be szokott venni.

A sajátlagi földhitelszerű kölcsön esz-közlésén kívül még foglalkozik saját papírraj leszámítolasával, idegen papirokrai előlegezéssel, végre egy kölcsönös tűz s jégbiztosítót is állí-tott, mi a kölcsönrel terheit birtokokra nézt a biztosítást eszközli.

Ez rövid ismertetése egy oly kis földhi-telintézetnek, melynél kisebb alig lehet kép-zelni. Ugy van benne, mi ellen nálunk ellen-szenv szokott mutatkozni, a kölcsönös solida-ritás: de ha elgondoljuk, hogy első sorban az adós fekvősége áll minden darab kibocsátott záloglevélért jót, be kell látnunk, hogy a so-lidaritás kérdése csak látszólagos, mert ha az intézetnek valakiért fizetnie kell, ott van a le-kötött földbirtok, melyből az intézet magának szintén eleget vesz.

Ki más és többféle szerkezetet kíván is-merni, utaljuk „Moser Zeitschrift für Kapital” című folyóirata II. kötete első füzetére, hol több alapszabályt fog találni.

— Kimutatás a deézsi kisegítő-pénztár-egylet 1871. oct. havi forgalmáról. E v é t e l e k: Pénztári maradék szeptemberről 1401 firt 30 kr. Könyvdij 8 új tagtól 10 firt. Havi betétel 8065 firt 10 kr. Visszafeizetett kölcsön 28,400 firt. Bélyegre 30 firt 25 kr. Kezelési bevétel 744 firt 95 kr. Összes bevétel 38,651 firt 60 kr. K i a d á s o k: Visszafeizetett tőke 3650 firt 50 kr. Kölcsön adott özvegy 29,380 firt. Bélyegre 30 firt 25 kr. Kezelési költségre 32 firt. Kiállott tagok kamatjába 4 firt 75 kr. Pénztári maradék novemberre 5554 firt 10 kr. Összes kiadás 38,651 firt 60 kr. Dr. Szűcs Sá-muel igazgató, Tatrasi Ferencz aligazgató. Gov-rik Ferencz pénztárnok. Turbucz Ferencz könyv-vezető.

Felelős szerkesztő Szász Béla.

HIVATALOS.

Sz. 7473. 1871.

(377)

(2-3)

Hirdetmény.

Kolozsvár sz. kir. város törvényszéke által mindazok, kiknek mint hitelezőknek Kolozsvárti folyó 1871. évi November hó 5-én végrendelet hátrahagyásával elhalt Székely Dávid hagyatéká ellen követelésük van, felhívának, hogy e törvényszék előtt igényeik bejelentése és igazolása végett kérvényeiket **folyó évi December 27-ig** írásban nyújtsák be, ellenkező esetben a hagyatékhoz — ha ez a bejelentett követelések kifizetése által kimerítették, további igényök csak annyiban leend, a mennyiben őket zálogjog illeti.

Kolozsvár sz. kir. város törvényszékének 1871-ki November 14-én tartott üléséből.

ELEKES ANDRÁS, jegyző.

Sz. 7474. 1871.

(378)

(2-3)

Hirdetmény.

Kolozsvár sz. kir. város törvényszéke által mindazok, kiknek mint hitelezőknek Kolozsvárti folyó 1871. évi November hó 5-én végrendelet hátrahagyásával elhalt Székely Dávidné született báró Toroczka Róza hagyatéká ellen követelések van, felhívának, hogy e törvényszék előtt igényeik bejelentése és igazolása végett kérvényeiket **folyó évi December 27-ig** írásban nyújtsák be, ellenkező esetben a hagyatékhoz — ha ez a bejelentett követelések kifizetése által kimerítették, további igényök csak annyiban leend, a mennyiben őket zálogjog illeti.

Kolozsvár sz. kir. város törvényszékének 1871. November 14-én tartott üléséből.

ELEKES ANDRÁS, jegyző.

NEM HIVATALOS.

(350)

(6-20)

Az emberi nem százezrei köszönhetik szép hajukat
az egyes-egyedül létező
legjobb és legbiztosabb

hajnövesztőszer-nek.

Nincs már jobb valami

a haj

előmozdítására

mint a világ minden részében oly ismeretes s híressé lett, az orvosi kar által megvizsgált, a legfinnyesebb és legesodálatosabb sikerrel koronázott, és **6 es. kir. apostoli Felsége I. Ferencz József** Magyarországi és Csehországi király s az z-

növéseinek

és fentartására,

triali császár stb. által 1865. évi nov. 18-án **15,810—1892.** sz. a az összes ausztriai birodalomra s az összes magyar koronátságokra néző császári királyi kizárólagos szabadalommal kitüntetett.

Reseda-göndörítő-hajkenőcs

melynek szabályszerű használatánál a fejtető legkopaszabb helyei is teljhajzavakká lesznek, a szürke s vörös hajzat sötétzsinórá válik, csodálatos módon erősíti a hajtalajt, mindennemű korpaképzést pár nap alatt tökéletesen eltávolít, a haj kihullását rövid idő alatt tökéletesen és mindenkorra megátalja, s a hajnak természetes fényt ad, és **hullámszerűvé**

képezi és a legkésőbb korig megőrzi az őszüléstől. Rendkívül kellemes illata és pompás kiállítása által azonkívül még fűdését is képezi a legfinomabb pipere-asztalnak is.

Egy tégely ára használati utasítással (hét nyelven) **1 ft 50 kr.**, postán küldve **1 ft 60 kr.**

Ismét-eladók illy elengedésben részesülnek.

Gyár és főközponti szállítási raktár nagyban és kicsiben

POLT KÁROLY

illatszerész és több es. k. szab. tulajdonosnál

Bécsben, József város, piaristautca, 14 szám saját házában.

a hova minden írásbeli megrendelés, intézendő, melyek a pénz előleges beküldése vagy postai utánvét mellett a leggyorsabban teljesíttetnek.

Főraktár: **Kolozsvártt: Wolff János** gyógyszerárában és **Csapó Sándor** nagy Bazárjában, és **Schiesz Károly** gyógyszerész-nél Balázsfalván.

NB. Valamint minden kitűnő gyártmányánál, úgy már ennél is utánzások és hamisítások kísértetnek meg, s ez okból kértik mindenki, hogy vásárlás végett egyedül a fentebbi raktárhoz forduljon s Polt Károly bécsi reseda-göndörítő-kenőcsét világosan megismerje, figyeljen a fentebbi védjegyre.

!! Új naptárak 1872-re !!

Stein János könyvkereskedésébe Kolozsvártt megérkeztek és kaphatók:

Nemzeti nagy képes-naptár. Szépirodalmi és ösmeretterjesztő tartalommal, számos képpel. Szerkeszti Aldor Imre 1 ft.

Protestáns képes-naptár. Szerkeszti Ballagi M. 50 kr.

István bácsi naptára, vagyis családok házigazdáknak és gazdasszonyoknak, népnevelőknek, helységi előljáróknak, iparosoknak való képes kalendárium. 50 kr.

Lidércz-naptár. Rémtörténetek, kalandok, bűnesetek, lélekjelenések, tündérregék, csodás tünemények stb. gyűjteménye. 60 kr.

Honvéd naptár. (Együttal katonai naptár.) A magyar nép számára. Szerkeszti Aldor Imre. 60 kr.

Nemzeti kortes naptár. (Balpárti nép naptár.) Szerkeszti Borbács. 50 kr.

A „Népzsáslója“ naptára. Szerkeszti Aldor Imre. 40 kr.

Kossuth-naptár. Szerkeszti Honfi Tihamér. 40 kr.

Szerencse-naptár. Számos képekkel, világosított példával, utmutatással és tanácsal arra nézve, miként lehetünk e földön szerencsések? Szerkeszti Szerencsés Jenő. 60 kr.

Falusi gazda naptára. A földmivelés, kertipar és gazdaság évi közlönye, föld-birtokosok, kertészgazdák, lelkészek, iskolatanítók és gazdatiszteknek ajánlja. Több szakértő közreműködésével szerkeszti dr. Farkas Mihály. 80 kr.

Magyar nők naptára. Szerkeszti Beniczky Irma. 60 kr.

Eladó leányok naptára. Szerkeszti Tóvölgyi Titusz. 50 kr.

Igazmondó naptára. 50 kr.

Az Atheneum kis képes naptára. 50 kr.

Barátfülek naptára. Szerkeszté Papramorgó. 50 kr.

Ugyanaz függelékkel: **Prédikációk a magyar nép számára.** 80 kr.

Nevezzünk! Új humorisztikus naptár a magyar nép számára. 40 kr.

Határidő-naptár, mindennemű hivatalnokok, ügyvédek, jegyzők, orvosok, gazdatisztek, utazók és üzerek számára. 1 ft 20 kr.

Honvéd tárcza-naptár. Szerkeszti Darvas László. 50 kr.

Oesterreichischer Volkskalender. 60 xr.

Vogl's Volks-Kalender. 65 xr.

Steffens Volks-Kalender. Mit 8 Stahlstichen. 86 xr.

Notiz-Kalender für die Elegante Welt. 1 fl.

Löbe, Kalender für Haus- und Landwirthe. 1 fl 40 xr.

Nader, Medizinal-Kalender. 1 fl 40 xr.

Wiener Geschäfts- und Auskunfts-Kalender. 40 xr.

Közhasznú

Erdélyi Képes Naptár

1872-dik

SZÖKŐ ÉVRE.

Különös tekintettel a vásárok hibátlan kiadására.

TIZENHARMADIK ÉVFOLYAM.

Sok képpel, tanulságos és mulattató olvasmányokkal.

Ára 26 kr.

BÁNYAI SÁMUEL

kolozsvári szöcs-mester,

ajánlja a szöcs-mester-ég köréhez tartozó, minden névvel nevezhető

RUHA-RAKTÁRÁT.

(5-16)

(356)

Elfogad akár magán, akár postai uton minden szöcs iparágbeli megrendeléseket, s azoknak a legpontosabb és legutányosabb árban kiszolgáltatásukat saját felelőssége elvállalásával ígéri. Továbbá ajánlja kitűnő **Persianer Bábán és Túr süvegeit.**

Lakása Kolozsvártt, bel-magyarutca 428 ház szám alatt. **Raktára** ugyancsak bel-magyarutca Biasini-ház 442 sz. alatt.

Ujjonnan berendezett és átalakított kizárólag vászon, asztalné-
mű és kész női- férfi és gyermek fehérnemű

NAGY BAZÁR
DUHA KRISTÓFNÁL

Kolozsvártt, bel-középuteza 457. Kisegítő alatt.

Alólírtak van szerencséje a n. érd. és t. cz. közönséggel tudatni, miszerént már négy év óta fenálló kereskedésemet ujjlag berendeztem és bécsi és külföldi utamból megérkezvén, azt a legdúsabban elláttam minden e szakba tartozó **ezikkel u. m.** (10-*)

VÁSZN: valódi Rumburgi, Hollandi, Creasz, Irlandi és házi vásznak legolcsóbb áron.

ASZTALNEMŰ: 6 és 12 személyre, terítékek, abroszok, szervaták, törölközők, fehér és színes kávé abroszok,

FEHÉRNEMŰK: Mindenféle minőségben **férfi- női és gyermek** fehérneműk gyári áron: Ingelők,

Gallérok, Manchettek feltűnő olcsó árakban.

Továbbá: női lábtűk, férfi fuszeklik, varró, kötő és legfinomabb gépczernák és egyéb apróságok. Csecsemő gyermek kistafirozáshoz szükségeltető kellékek u. m. Főkötő, reklí, álruha, pólyakötő, Piquette és Trico paplanok.

Fehérnemű gyáramban megrendelhetők minta szerént bár milyfehérneműek, melyek leggyorsabban teljesíttetnek.

N. érd. és t. cz. közönség pártfogásába ajánlja kereskedését

DUHA KRISTÓF.

Árjegyzék üzletemben kapható és kívánatra postán bár hová elküldöm.

Vidéki megrendelésnél kértik a pontos mérték beküldése.